

Sameskolstyrelsen

Beslut efter uppföljning för förskoleklass och sameskola

efter tillsyn av utbildningen vid Jokkmokk
sameskola i Jokkmokk kommun

Uppföljning av tillsyn i sameskolan i Jokkmokk

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Sameskolstyrelsen under vårterminen 2018 och konstaterade att det fanns brister i verksamheten. Myndigheten förelade därför Sameskolstyrelsen den 26 juni 2018 att vidta åtgärder inom bedömningsområdena *Extra anpassningar och särskilt stöd, Förutsättningar för lärande och trygghet* samt *Styrning och utveckling av verksamheten*.

Skolinspektionen begärde att huvudmannen senast den 26 oktober 2018 skulle redovisa till myndigheten vilka åtgärder som vidtagits med anledning av ovanstående beslut.

Skolinspektionen bedömde av den redovisning som huvudmannen skickat in samt av de uppgifter som framkom vid myndighetens besök i verksamheten att bristerna avseende bedömningsområdet *Förutsättningar för lärande och trygghet* var avhjälpta. Skolinspektionen kunde dock konstatera att bristerna inom bedömningsområdena *Extra anpassningar och särskilt stöd* samt *Styrning och utveckling av verksamheten* kvarstod. I samband med uppföljningen identifierades också en ny brist inom bedömningsområdet *Betyg och bedömning*.

Skolinspektionen förelade därför den 19 juni 2019 Sameskolstyrelsen vid vite av 300 000 kronor att senast den 25 oktober 2019 vidta åtgärder för att avhjälpa de påtalade bristerna inom området *Extra anpassningar och särskilt stöd*.

Föreläggandet avseende bristerna inom områdena *Styrning och ledning* samt *Bedömning och betygsättning* omfattades däremot inte av vitet.

Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i uppföljningsbeslutet från den 19 juni 2019. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Sameskolstyrelsen inkom med den 21 oktober 2019 och den 24 oktober 2019. Skolinspektionen har också genomfört ett uppföljningsbesök vid Jokkmokk sameskola den 12–13 november 2019.

I samband med uppföljningsbesöket intervjuades lärare, representanter för elevhälsan, rektorn och skolchefen. Skolinspektionen tog även del av dokument i samband med uppföljningsbesöket.

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen avhjälpt de brister som omfattades av Skolinspektionens vitesföreläggande. Däremot har huvudmannen inte avhjälpt de påtalade bristerna inom områdena *Bedömning och betygsättning* samt *Styrning och ledning*. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa de brister som kvarstår.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sameskolstyrelsen att senast den **31 augusti 2020** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen. Redovisningen skickas till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart. Nedan redovisas de åtgärder som Skolinspektionen anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna. Huvudmannen får avhjälpa bristerna på annat sätt om det är möjligt.

Skolinspektionen vill framhålla att huvudmannen enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Även om huvudmannen ges viss tid att rätta till brister har huvudmannen det fulla ansvaret för att utbildningen genomförs i enlighet med författningarna. Skolinspektionen förutsätter därför att huvudmannen snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Sameskolstyrelsen inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog (3 kap. 13 och 14 §§ skollagen, 6 kap.10 § skolförordningen, Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123).

Åtgärder som behöver vidtas

- Se till att rektorn upprättar en betygskatalog som är utformad i enlighet med författningarnas krav. I detta ingår att följa Skolverkets föreskrifter om betygskatalog.
- Se till att den eller de lärare som beslutat om ett betyg signerar betygen i betygskatalogen.
- Säkerställa att det system som skolan använder för förande av betygskatalog är ändamålsenligt.

Motivering till bedömning av brister

Mot bakgrund av huvudmannens redovisning, uppföljningsbesöket och övrigt utredningsmaterial bedömer Skolinspektionen att brister inom området *Bedömning och betygssättning* kvarstår.

Skolinspektionen konstaterar att betygskatalogen fortfarande är bristfällig. Betygskatalogen är inte ändamålsenligt utformad och markeringar och signaturer sker inte enligt författningarnas krav.

Rättslig reglering

I skollagen anges att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn.

Av skolförordningen framgår att beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog. Rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs.

Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) innehåller enligt 1 § bestämmelser om hur betygskatalogen ska utformas. Av 4 § framgår att skolenheten ska ha rutiner för att säkerställa att samtliga beslut om betyg i betygskatalogen har fattats av den eller de som enligt 3 kap. 16 § skollagen ska besluta om betyg. Av 6 § framgår att i sameskolan ska beslut om betyg föras i betygskatalogen dels i slutet av varje termin då betyg ska beslutas, dels i anslutning till att ett ämne har avslutats. Enligt 7 § ska den eller de som beslutar om ett betyg datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. Förs betygskatalogen elektroniskt får uppgiften istället signeras med en sådan elektronisk signatur som avses i 2 § lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer.

Vilka uppgifter om beslut om betyg i grundskolan som betygskatalogen ska innehålla framgår av 9–11 §§. Enligt 9 § ska en betygskatalog i sameskolan innehålla ämnets namn och elevens betyg i respektive ämne. Om eleven har ett betyg i ämnet sedan tidigare ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Av 10 § framgår att siffran 2 ska anges i de enskilda ämnena i ämnesblocken när en elev i årskurs 6 i sameskolan fått blockbetyg i naturorienterande ämnen eller i samhällsorienterande ämnen. När en elev i årskurs 6 i sameskolan fått betyg i de enskilda ämnena, ska siffran 2 istället anges i ämnesblocken. Siffran 2 ska även anges i de av ämnena svenska eller svenska som andraspråk som eleven inte läst samt i ämnena moderna språk (elevens val eller språkval), modersmål och teckenspråk när eleven inte läst dessa ämnen.

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionens utredning visar att betygskatalogen inte är ändamålsenligt utformad och markeringar används inte enligt författningarnas krav. Skolinspektionen har tagit del av betygskatalogen för höstterminen 2019 och

kan konstatera att det saknas markeringar i form av siffran 2 i de fall betyg inte är satt som blockbetyg i de samhälls- och naturorienterande ämnena samt modersmål. Vidare saknas uppgifter om ämnena svenska som andraspråk och teckenspråk, då de kolumner som är avsedda för dessa ämnen strukits. Således saknas också markeringar i form av siffran 2 för ämnena svenska som andraspråk och teckenspråk.

Skolinspektionens utredning visar vidare att betygs katalogen inte signeras i enlighet med författningarnas krav. I de fall den undervisande läraren saknar legitimation så har endast en legitimerad lärare signerat betygs katalogen. Den undervisande lärare som också varit med och fattat beslut om betyg har inte signerat betygs katalogen.

Styrning och utveckling av verksamheten

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Sameskolstyrelsen inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ skollagen)
- Utifrån en uppföljning och en analys av skolenhetens resultat samt trygghet och studiero beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Läroplan för sameskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Läroplan för sameskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder som behöver vidtas

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna.

- Huvudmannen ska se till att det finns ett systematiskt och dokumenterat kvalitetsarbete som uppfyller författningarnas krav och detta arbete ska ledas och genomföras av skolans rektor. I detta arbete ingår att:

a) *Följa upp* måluppfyllelsen i förskoleklass gentemot relevanta delar läroplanens kapitel 1-3 och särskilt kapitel 2.2 (Kunskaper).

b) *Följa upp* sameskolans resultat i alla ämnen gentemot kunskapskraven, det vill säga betygsresultat och lärarnas omdömen från de årskurser där betyg inte sätts.

d) Utifrån ovanstående resultat *analysera* hur förutsättningar och genomförande påverkat och orsakat resultaten. Analysen ska göras i relation till uppföljningen av de nationella målen för skolformen. Det ska finnas en beskrivning och bedömning av i vilken grad skolformen når de nationella målen/kraven, så att olika brister och utvecklingsbehov kan identifieras. Det ska finnas en relevant beskrivning och bedömning av hur måluppfyllelsen ser ut och skiljer sig mellan exempelvis ämnen och årskurser. När måluppfyllelsen bedömts måste tänkbara orsaker anges till varför måluppfyllelsen brister eller uppfylls.

e) Utifrån ovanstående analyser *identifiera vilka utvecklingsområden som finns* och *fatta beslut* om vilka åtgärder som ska genomföras för att de nationella målen för utbildningen ska uppfyllas.

f) *Planera för genomförandet* av utvecklingsåtgärder och *genomföra* dessa.

- Kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Motivering till bedömning av brister

Mot bakgrund av huvudmannens redovisning, uppföljningsbesöket och övrigt utredningsmaterial bedömer Skolinspektionen att samtliga brister inom området *Styrning och utveckling av verksamheten* kvarstår.

Skolinspektionen bedömer att skolenhetens systematiska kvalitetsarbete avseende förskoleklassens och sameskolans verksamhet fortfarande är bristfälligt. Det saknas en dokumenterad uppföljning av resultaten i vilken utsträckning förskoleklassen uppfyller läroplanens mål. Det saknas även en dokumenterad uppföljning av kunskapsresultaten avseende sameskolan. Huvudmannen tar inte ansvar för att rektorn ser till att det finns en dokumentation som beskriver måluppfyllelsen där det framgår hur förutsättningar och arbetsprocesser påverkat resultaten. I och med att uppföljningen av resultaten är bristfällig är också analysen av hur väl de respektive skolformerna uppfyller läroplanens krav bristfällig. Det framkommer heller inte om skolan har identifierat några utvecklingsområden för verksamheterna. Således saknas beslut om nödvändiga utvecklingsåtgärder och en planering för hur dessa ska genomföras för såväl förskoleklass som sameskola.

Avsaknaden av ett fungerande kvalitetsarbete på skolenhetsnivå medför att det saknas ett system för att kunna säkerställa att verksamheten bedrivs enligt författningarnas krav och för att kunna styra verksamhetens utveckling mot de nationella målen. Uppföljning och analys av förskoleklassens och sameskolans resultat är en grundförutsättning inför prioriteringen av åtgärder för ökad måluppfyllelse.

Rättslig reglering

I skollagen anges att det vid varje skolenhet ska bedrivas ett systematiskt och kontinuerligt arbete med att planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Av förarbetena till skollagen framgår att dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet bör innehålla information om resultat och måluppfyllelse, analys av förbättringsområden samt beslut om förbättringsåtgärder (prop. 2009/10:165, s.305).

I Skolverkets allmänna råd för systematiskt kvalitetsarbete (SKOLFS 2012:98) kan man utläsa att rektorn har ett ansvar att följa upp och dokumentera måluppfyllelsen på skolan. Det är viktigt att rektorn analyserar och bedömer skolans samlade resultat och utvecklingsbehov på såväl grupp-, klass- som enhetsnivå. När det gäller skolan är analyser av elevernas kunskapsresultat en grundförutsättning inför prioritering av åtgärder för ökad måluppfyllelse.

Förskoleklassens resultat ska bland annat följas upp i relation till den värdegrund, de uppdrag, de övergripande mål och riktlinjer samt de centrala innehåll avseende förskoleklassens verksamhet som uppställs i läroplanen. Enligt läroplanen ska undervisningen i förskoleklass utgå från den värdegrund och det uppdrag samt de övergripande mål och riktlinjer som framgår av läroplanens del 1 och 2. I läroplanens del 3 har syftet med förskoleklassens verksamhet förtydligats. I beskrivningen av det centrala innehållet framgår bland annat hur undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utvecklas i riktning mot de kunskapskrav som senare ska ställas i den aktuella obligatoriska skolformen.

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionens utredning visar att uppföljningen och analysen av förskoleklassens resultat är bristfällig. Av inkommen redovisning och av intervjuer med lärarna framgår att de följer upp vissa resultat som går att koppla till läroplanen. Exempelvis har skolan genomfört en kartläggning i språklig medvetenhet. Vidare framkommer att skolan genomför vissa

Beslut

2020-02-13

8 (10)

Dnr 43-2018:1769

aktiviteter kopplade till läroplansmålen, men det saknas en beskrivning av resultaten av dessa kartläggningar och genomförda aktiviteter i skolans dokumenterade systematiska kvalitetsarbete. Vidare är det avsnitt som behandlar förskoleklassens verksamhet sammanfört med sameskolans verksamhet, vilket gör att det är svårt att utläsa vad som egentligen handlar om förskoleklassen.

I och med att det inte finns några dokumenterade resultat avseende hur väl förskoleklassen uppfyller läroplanens mål för verksamheten är också analysen bristfällig. Bedömningen av förskoleklassens resultat är begränsad och generell och behandlar inte några specifika mål som uppställs i läroplanen. I det dokumenterade kvalitetsarbetet framgår endast att eleverna har god måluppfyllelse och att kvaliteten i undervisningen blir högre med ämneslärare. Det framkommer således inte om skolan har identifierat några utvecklingsområden avseende förskoleklass.

Skolinspektionens utredning visar vidare att rektorn vid tidpunkten för uppföljningsbesöket inte har fattat beslut om utvecklingsåtgärder för förskoleklassens verksamhet. Detta framgår både av intervju med skolans rektor och av skolans dokumenterade kvalitetsarbete. Rektorn som har tillträtt sin tjänst efter att det systematiska kvalitetsarbetet för läsåret 2018/19 slutfördes uppger att hen inte känner till hur det systematiska kvalitetsarbetet för förskoleklassen genomförs.

Skolinspektionens utredning visar också att uppföljningen och analysen av sameskolans resultat är bristfällig. Av inkommen redovisning och av intervjuer med lärare och rektorn framgår att skolan följer upp vissa resultat i förhållande till läroplanens kapitel 2. Uppföljningen av elevernas kunskapsresultat i förhållande till läroplanens kapitel 3 är mycket begränsad. Av skolans dokumentation framgår inte hur skolans resultat i olika ämnen och årskurser ser ut. Rektorn uppger att lärarna följer elevernas kunskapsresultat och skriver in vissa resultat i skolans lärplattform. Dessa resultat omfattar framförallt de ämnen där det finns elever som riskerar att inte nå kunskapskraven. Rektorn uppger vidare att hen är medveten om att uppföljningen av sameskolans resultat i huvudsak behandlar genomförda aktiviteter. Detta framgår även av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av.

I och med att det inte finns några dokumenterade resultat avseende i vilken utsträckning skolans elever uppfyller kunskapskraven är också analysen bristfällig. Rektorns dokumenterade analys och bedömning av sameskolans kunskapsresultat är begränsad och generell och behandlar inte måluppfyllelsen i specifika ämnen, årskurser eller variation över tid. När det gäller elevernas måluppfyllelse i relation till kunskapskraven framgår endast att eleverna har

god måluppfyllelse och att kvaliteten i undervisningen blir högre med ämneslärare. Det framkommer således inte om skolan har identifierat några utvecklingsområden avseende sameskolan. Det framgår heller inte av skolans dokumenterade kvalitetsarbete vad som påverkar och orsakar måluppfyllelsen. Såväl rektorn som huvudmannens representanter uppger att de är medvetna om att analysen behöver utvecklas. Vid tidpunkten för uppföljningsbesöket finns heller inga beslutade utvecklingsåtgärder vid skolenheten. Rektorn uppger att det kommer att ske inom kort.

Avhjälpta brister

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Sameskolstyrelsen inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; Läroplan för sameskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Det har vid uppföljningen inte framkommit annat än att Sameskolstyrelsen har avhjälpit denna brist.

Motivering

Skolinspektionen bedömer att bristerna avseende bedömningsområdet *Extra anpassningar och särskilt stöd* är avhjälpna. Skolinspektionen bedömer att det numera finns förutsättningar på skolan så att eleverna kan ges det stöd som krävs för att de ska nå kunskapskraven.

Av den skriftliga redovisningen, övrig dokumentation och det uppföljningsbesök som Skolinspektionen genomfört i verksamheten framkommer att huvudmannen har vidtagit ett flertal åtgärder för att rätta till påtalade brister.

Av redovisningen och av genomförda intervjuer vid uppföljningsbesöket framkommer att huvudmannen har implementerat en rutin för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Specialpedagogen är numera delaktig i att stödja lärare i arbetet med extra anpassningar och i arbetet med att utreda om elever är i behov av särskilt stöd. Lärare uppger att rutinen är känd och att det numera finns en struktur över hur de ska arbeta med extra anpassningar och särskilt stöd. Specialpedagogen är ansvarig för att utreda elevers behov av särskilt stöd och tar i det arbetet hjälp av mentor och undervisande lärare. I de fall det behövs kan övriga kompetenser inom elevhälsan delta i en utredning. Huvudmannen och rektorn har tydliggjort hur samarbetet med elevhälsan ska ske, till exempel är specialpedagogen den som ger återkoppling till lärare efter att en anmälan skett till elevhälsan. Det bekräftas i intervjuer med såväl lärare som elevhälsans representanter att det numera finns ett fungerande samarbete dem emellan.

Av Skolinspektionens utredning framgår vidare att utredningen av elevers behov av särskilt stöd genomförs skyndsamt och att rektorn efter genomförd utredning fattar beslut om ett åtgärdsprogram ska utarbetas eller inte. Rektorn tar numera ansvar för att åtgärdsprogram utarbetas. Skolinspektionen har tagit del av de åtgärdsprogram som finns på skolan och konstaterar att de uppfyller författningarnas krav.

På Skolinspektionens vägnar

X Elisabeth Wikén

Elisabeth Wikén
Avdelningschef
Signerat av: Elisabeth Wikén

X Maud Karlström

Maud Karlström
Föredragande
Signerat av: Maud Karlström

I ärendets slutliga handläggning har även enhetschef Joakim Blomberg och utredare Stina Linder deltagit.